

החטיבה המקצועית מחלקת קופות גמל ומיסוי יחידים

א' שבט, תשפ"ד
11 ינואר, 2024

לכבוד

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

א.נ.

הנדון: אופן היישום של הוראות סעיף 9א(ג)(1)(ב) לפקודת מס הכנסה
סימוכין: מכתבד מיום 14 בנובמבר 2022

- ראשית, אתנצל על העיכוב במתן המענה לפנייתך שבסימוכין. לאחר עיון ובחינת הפנייה והמקרים שהובאו בה, להלן התייחסות להוראת סעיף 9א(ג)(1)(ב) לפקודת מס הכנסה (להלן: "הפקודה" או "הסעיף", לפי העניין) ולאופן היישום שלה:
- במכתבך שבסימוכין הנך מבקש לקבל מידע אודות האופן שבו רשות המסים מנחה ופועלת למידוד "המענקים הפטורים" המחושבים במסגרת נוסחת "יתרת ההון הפטורה", הכול כהגדרתם בסעיף. וביתר פירוט, מהו "היום שבו התקבלו" המענקים הפטורים, לצורך חישוב המידוד. בהמשך מכתבי זה אפרט מהו "היום שבו התקבלו" המענקים הפטורים בסיטואציות השונות. לצורך כך, אקדים ואציין את המפורט להלן.
  - הסעיף כולל נוסחה ל"יתרת ההון הפטורה" המתחשבת, בין היתר, ב"מענקים פטורים", כשהם ממודדים כמפורט בסעיף. "מענקים פטורים" הוגדרו בסעיף כ- "סכומים פטורים לפי סעיף 9(ב7) שקיבל יחיד וכן סכום המענקים הפטורים לפי סעיף 9(א7)(א) שקיבל יחיד בעד שנות עבודתו שקדמו לגיל הזכאות, ולא יותר מ-32 שנות עבודה, ולמעט אלה...".
  - עניינו של סעיף 9(א7)(א) לפקודה הינו בפטור ממס למענק עקב פרישה.
  - סעיף 9(א7)(ז) לפקודה, קובע כי רואים מענק פרישה כמענק המתקבל על ידי העובד, גם אם העובד אינו מושך את הכספים מקופת הגמל. משמע, המחוקק קבע כלל לפיו מועד קבלת מענק הפרישה בידי העובד הוא המועד שבו הועמדו לרשות העובד מענקי הפרישה ולא המועד שבו משך אותם העובד בפועל מקופת הגמל.
  - לצד זאת, קובע סעיף 9(א7)(ז) לפקודה כי במידה והעובד הודיע למנהל בעת פרישתו על רצונו להמשיך להשאיר את הכספים בקופת הגמל למטרת קצבה (להלן: "רצף קצבה"), ולא יראו במענק כמענק שהתקבל על ידי העובד. יצוין כי במסגרת תיקון 232 לפקודה נוספה לסעיף 9(א7) לפקודה פסקת משנה (1ז) ולפיה עובד שפרש והסכומים העומדים לרשותו במרכיב הפיצויים אינם עולים על 393,000 ₪ (נכון לשנת 2023) או על "תקרת הפיצויים" לכל שנת עבודה, לפי הגבוה, יראו אותו כאילו הגיש למנהל בקשה לרצף קצבה, אלא אם ביקש אחרת (להלן: "רצף קצבה ברירת מחדל").
  - עוד קובע סעיף 9(א7)(ז) לפקודה כי העובד רשאי לחזור בו מבחירתו ברצף קצבה בכל עת, על ידי הודעה לפקיד השומה (להלן: "חרטה"). חרטה כאמור תעשה על מלוא הסכום שיועד לקצבה. כך למשל, לא ניתן

החטיבה המקצועית מחלקת קופות גמל ומיסוי יחידים

לבצע חרטה רק על סכום בגובה המענק הפטור ולהשאיר את יתרת המענק (החייב במס) למטרת קצבה, או כל חלוקה אחרת.

7. בהקשר זה יצוין, כי רשות המיסים נוהגת במדיניות מקילה בה העובד רשאי לגבש בחירותיו במהלך שנת הפרישה וגם בשנה העוקבת לפרישה ואלו יראו בבחינת "התחשבנות מאוחרת" על הסכומים שהועמדו לרשות העובד בקופת הגמל. ומכאן שעומדות בפני העובד האפשרות למשוך גם חלק מהמענק בפטור ממס ולגבי חלק מהסכומים לבקש רצף קצבה במסגרת התחשבנות מאוחרת זו (להלן: "התחשבנות מאוחרת").

8. לפיכך, "היום שבו התקבלו" המענקים הפטורים, לעניין הסעיף הינו בהתאם לנסיבות הרלבנטיות כאמור לעיל, בהתאם ללשון ההוראות הרלבנטיות ולתכליתן, וזאת כמפורט להלן:

8.1 מענקי פרישה שהעובד ביקש לגביהם רצף קצבה ומענקים ברצף קצבה ברירת מחדל (קוד משלם 5 ו-6) והתחרט - יום החרטה יחשב "היום שבו התקבלו". היינו, המועד בו ביקש העובד לחזור בו מבקשתו לרצף קצבה.

8.2 מענקי פרישה שהעובד לא ביקש לגביהם רצף קצבה או מענק פרישה שהעובד לא היה בגדר רצף קצבה ברירת מחדל (לרבות פרישות שקדמו ליום 1.1.2017) - יזוהו על ידי פקיד השומה במועד שבו העובד יגיע לפקיד השומה להודיע על משיכת הכספים, כך שגם כאן הרשות נוקטת בעמדה מקילה לפיה, זה המעמד בו הודיע העובד והתחרט. לפיכך, יראו את היום בו התקבלו כספי המענק לפי יום החרטה. יצוין כי לשון ההוראות מאפשרת לראות בכספי המענק כאלו שנתקבלו ביום הפרישה, על המשתמע מכך, הן בקביעת מיסוי של יתרת הסכומים מעבר לסכומים הפטורים והן בקביעת מדד לפי מועד מוקדם זה.

8.3 מענקי פרישה המשולמים על ידי המעסיק או על ידי קופה מרכזית בבעלות המעסיק (קוד משלם 1,3) - ככלל, "היום שבו התקבלו" יחשב יום התשלום כפי שדווח על ידי המעסיק בטופס 161. אולם, במקרה בו המעסיק לא ציין את יום התשלום בדיווח שהגיש בטופס 161 אזי, "היום שבו התקבלו" יחשב למועד בו הועמדו המענקים לרשות העובד. קרי, מועד הפקת 161.

8.4 מענקי פרישה ברכיב הפיצויים (קוד משלם 5 ו-6) לגביהם בחר העובד בהתחשבנות מאוחרת - "היום שבו התקבלו" יחשב המועד שבו המעסיק העמיד לרשות העובד את המענקים. קרי, מועד הפקת 161.

8.5 מענקי פרישה המשולמים על ידי משלמים אחרים ושלא דווחו על ידי המעסיק בטופס 161 - מענק שנים עודפות מקרנות פנסיה הוותיקות, פדיון ימי מחלה ממנהלת הגמלאות - "היום שבו התקבלו" יחשב מועד התשלום בפועל.

9. אנו מוצאים לנכון לרענן כאמור את ההנחיות המפורטות לעיל לעובדים ביחס למועד קבלת המענק, בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, וזאת על מנת לטייב ולשפר את אחידות הטיפול באופן מידוד המענקים הפטורים בכלל משרדי השומה. בנוסף, דברי ההסבר בטופס 161 עודכנו בנוגע ליום תשלום המענק בהערת שוליים 18.

החטיבה המקצועית מחלקת קופות גמל ומיסוי יחידים

10. רשות המיסים פועלת ליישום הדין החל בקביעת המועד לקבלת המענק כאמור לעיל. כל שכן לעמדתנו, מחלוקת באשר לזו לא יכולה לדור במסגרת של חוק תובענות ייצוגיות שעניינה גביית מס שלא כדין, זאת נוכח יישום הדין על ידי הרשות, בהתאם ללשון ההוראות ותכליתן, כל שכן במתחם האפשרויות הפרשניות לו. נראה כי לאור השונות רבה בין כלל הזכאים למענק פרישה, הודעותיהם או היותם בקבוצת רצף קצבה ברירת מחדל, מועדי החרטה שלהם בכלל ובתוך השנה ממועד הפרישה בפרט, אופן דיווח המעסיק ומועדי הדיווח, השתנות מדד ביחס לכל אחד ואחד מהזכאים למענקים ביחס לכל פורש ופורש, הרי שהחישוב המדדי בהכרח תלוי בנסיבותיו הפרטניות של כל נישום ונישום ולפיכך וכאמור, התובענה הייצוגית אינה רלוונטית לנושא הנדון (גם בשל נימוקים נוספים שלא פורטו במכתבי זה).

11. הנך מוזמן לפנות אליי במידה ויש צורך בהבהרות נוספות.

בכבוד רב,

רונית כהן, רו"ח

מנהלת מחלקת קופות גמל ומיסוי יחידים

העתק:

מר רולנד עם - שלם, רו"ח (משפטן) - סמנכ"ל בכיר לעניינים מקצועיים
הגב' פזית קלימן, רו"ח - סמנכ"לית בכירה שומה וביקורת
הגב' תמר לומברוזו, עו"ד - סגנית בכירה ליועץ המשפטי
מר נדב נגר, רו"ח - מנהל החטיבה המקצועית
הגב' הילה פרץ, עו"ד - ממונה מיסוי שוק ההון, חטיבה משפטית
הגב' רחלה אקוקה, רו"ח - מנהלת תחום בכירה שומה - פרט, חטיבת השומה